הרי רובע ונרבע בעדים דבעלי חיים נינהו ואסירי. להכי נקט עדיס דלא על פי עד אחד או על פי בעלים אינם אסורין להדיוט ואם תאמר לפי ר"ת דמפרש[ד] דשור הנסקל שרי בהנאה כל זמן שהוא חי אלא עד אחר הסקילה וכן נמי קאמר ברובע ונרבע אם כן קשה מהכא דמאי קאמר דבעלי חיים אסירי דמשמע אסורין בהנאה אף מחיים ולפי שיטתו לא נזכר כאן הנאה [ה] כלל אלא ה"פ לא מצינו בעלי חיים דאסירי כלומר שהזהיר הכתוב שלא לשחטו כדי לאכול הבשר ופריך הרי רובע ונרבע דבעלי חיים נינהו ולא הזהיר הכתוב אלא לשחטן כדי לאכול הבשר אבל ליהנות מהם כל זמן שהם חיים ולאי מותרי[ו]:

כל שעומד תוך העיר ויורקנה חוץ לחומה. פי' הקונטרס דבשדה לא מהני שילוח דבעינן ושלח על פני השדה וקשה שהרי מצורע היה ונטהר חוץ לעיר שהרי אסור ליכנס לפניס מן החומה וי"ל דשמא אחר כפרה היה הכהן ונשאה או הוא או שלוחו לעיר ומשלחה חוץ לעיר: **מה שלי בשלך אסור.** פי' בקונטרס אסור בהנאה לפי שאין להם מי יתירים לכיון דהוקדשו אינן יכולין להיות מותרים אלא ע"י זריקה מתרת בקדשים ואלו שנשחטו בחוץ אין נזרקין והקשה הר"מ דכמו כן מצינו שזריקה מועילה מידי מעילה ואפילו הכי אמרינן (מעילה דף יב.) קדשים שמתו יצאו מידי מעילה ואע"ג שאין נזרק הדם וכמו כן נאמר שהשחיטה תוציא מידי איסור אבר מן המי ויהיו מותרים באכילה לפיכך פירש הר"ם מה שלי בשלך לפיכך פירש תורת קדשים לעולת למזבח לפטור הבעלים אף שלך בשלי אין להם תורת חולין ולא חזו להתרה דשייך בהו דהיינו אכילה:

תלמוד לומר ושחטו ושחט אותו ושחט אותו. פי' בקונטרס דתלתי קראי לריכי חד לחיה וחד לעופות וחד לאיסור אכילה בדיעבד כדמפרש גמרא [ז] אם אינו ענין לשחיטה תניהו לאכילה דלבעלי מומין אין אינטריך קרא אף לשחיטה כדמפרש טעמא שהרי הוא מין הכשר והספר רואה להביאו מסברא ואין לריך קרא אע"ג דבחיה נמי קאמר מרבה אני את החיה שיאנה בשחיטה כבהמה משמע דבאלו קרא מייתי לה ויש לומר דה"ק מרבה אני את החיה בדוחק אי לאו קרא אבל כיון דאיכא קרא נוקי בה קרא אבל בעלי מומין יותר שוין שהן מין הכשר ושנו בשחיטה עוד י"ל מ"ל ושחטו ושחט אותו ושחט אותו דמשמע דמצריך ג' קראי חד לבעלי מומין וחד לחיה וחד לעופות ואיסור אכילה בדיעבד נפקי לה מקרא דתמימים דהי היכי דנפקא לן דאסורי לאכול תמימים מוזבחת ואכלת כמו כן נמי אסור הני מאחר דנפקא לן דאסור לשוחטן בעזרה דנאמר דקרא דמה שאתה זובח קאי אכולהו: אלמא לא ישחוט ואם שחט יהא מותר תלמוד לומר כי ירחק ממך המקום וזבחת ואכלת מה שאתה זובח ברחוק מקום אתה אוכל ואי אתה אוכל מה שאתה זובח במקום קרוב פרט לחולין שנשחטו בעזרה ואין לי אלא תמימים הראוים

מוקצה. בהמה [ג] שהוקצה לתקרובת ע"ז אסורה לגבוה כדאמר בתמורה (דף כח.) מן הבהמה[ד] להוציא את הרובע ונרבע מן הבקר להוציא את הנעבד מן הצאן להוציא את המוקצה. נעבד שהשתחוה לה: **רובע ונרבע בעדים.** דבני סקילה נינהו דכתיב (ויקרא כ) והרגת את האשה ואת הבהמה ונרבע דכתיב (שם) ואת הבהמה תהרגו וילפינן לעיל (דף נו:) [ה] משגגמר דינו נאסר ואפילו שחטו ולהכי נקט בעדים דאינו נסקל בעד אחד דאמר מר (בב"ק דף מד:) כמיתת הבעלים כך מיתת השור: **יפו.** חומתה על המדבר: **בגבס.** חומתה על המדבר ורחמנא אמר שדה: **שעומד בתוך העיר ויזרקנה חוץ לחומה.** מדכתיב[ה] ושלח את הצפור החיה אל מחוץ לעיר מכלל דעומד בעיר ומשלחה אל החוץ דאי בעומד חוץ לעיר מאי ושלח אל מחוץ לעיר איכא הא מעיקרא קודם שילוח נמי הכם קיימא: **רבא אמר.** סברא הוא שהמשולחת מותרת דלא אמרה התורה שלח לתקלה שתהא למכשול עון וילבדנה אדם ויאכלנה. וקרא דאמרן לעיל[ו] לרבות את המשולחת אסמכתא בעלמא היא: **אמר קרא קדש יהיה.** מסר וי"ו כתיב [ז] למילדש היה קודש הוא וזה א' מן השלשה עשר במסורת חסרים: **קדוש קיינן.** להכי קיינן קדוש למעוטי דמיו שאין דין קדושה עליו. קודש משמע שם קדושה קדוש משמע הוא קדוש: פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון בבכורות[ח]: **לאחר עריפה ודברי הכל.** דאמר התם ומודה רבי שמעון לאחר עריפה שהוא אסור וגמר עריפה עריפה מעגלה ערופה: **ומופר בהנאה.** דכתיב (שמות כב) לכלב תשליכון אותו: **שחוט שלי בשלי.** שחוט זבחי במלרי דכתיב (ויקרא ו) ושחט את בן הבקר וגו': **ושלך בשלך.** דכתיב (דברים יב) וזבחת מבקרך ומצאנך וסיפיה דקרא בשעריך: **מה שלי בשלך אסור.** בהנאה דמי יתיר הנאה שנאסר בה מחיים אחרי שאין דמו זורק: **ושחטו ושחט אותו ושחט אותו מה ת"ל.** שלא פרשיות סמוכות זו לזו בשלמים בראשונה כתיב ושחטו פתח אהל מועד ובשתים כתיב ושחטו אותו מת"ל אלו שלשה מיעוטין דמשמע מכולהו זה נשחט בעזרה ולא אחר: **לפי שנאמר כי ירחק וזבחת.** הכתוב להתיר להם בשר תאוה משיבאו לארץ והם יתרחקו מן המשכן לפי שבמדבר לא הותרו לאכול שום בהמה הראויה להקריבה אלא על ידי הקרבה[ט]: **בריחוק מקום.** חוץ למקדש: **אתה זובח.** חולין שלך ואי אתה זובח בעזרה שהוא מקום הקרוב לו: ה"ג **פרט לחולין שלא ישחטו בעזרה: אלא תמימים.** [י] וברלוויה להקריבה הכתוב מדבר דאילו בשאין ראויה להקריבה לא איתסר בשר תאוה דילהו במדבר: **שכן מין הכשר.** להקריב [יא] כיון דדמי להו בהכי אתי [יב] למיגמר ליה במה מצינו להתמיר ולאסור: **שהיא בשחיטה כבהמה.** ואיתקש לפסולי המוקדשין בפרשה זאת אך כאשר יאכל את הצבי וגו' ודרשינן ליה בשחיטת חולין (דף כח.) מה פסולי המוקדשין בשחיטה אף צבי ואיל בשחיטה וכיון דבשחיטה איתקש להו איכא למיגמר נמי מינה שלא תהא שחיטה בעזרה דכל דבר זביחה אסר רחמנא: **מנין לרבות את העופות.** שאין שחיטתן מפורשת בתורה[יג]: הכי גרסינן בתורת כהנים **תלמוד לומר ושחטו ושחט אותו ושחט אותו.** והכי נמי גרסינן בסיפרי ופירושא [יג] חד לחיה וחד לעופות וחד לאיסור אכילה בדיעבד. ודקתני מרבה אני את החיה הכי קאמר אי לא כתב קרא איכא למימר אתא לריבויא בדוחקא:

ת"ל

עין משפט נר מצוה

קעג א מיי' פ"ג מה' איסורי מזבח הל"ו והל' יא:

ב [מיי' שם פ"ד הל"ב]:

קעד ג מיי' פי"ח מהל' טומאת צרעת הל' ח:

ד [מיי' פ"ו מהל' מזיקין הל"ד]:

קעה ה מיי' פי"ב מהל' בכורים הל"ד סמג עשין קמח טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' ח:

קעו ו מיי' פ"ט מהל' מאכלות אסורות הל"ח סמג לאוין קמ טוש"ע יו"ד סי' מז סעיף א:

ז [מיי' פי"ח מהל' מעשה הקרבנות]:

קעז ח ט י מיי' פ"ב מהל' שחיטה הל' ו סמג עשין סג:

תורה אור השלם

1. וְהִזָּה עַל הַמִּטַּהֵר מִן הַצָּרַעַת שֶׁבַע פְּעָמִים וְטִהֲרוֹ וְשִׁלַּח אֶת הַצִּפֹּר הַחַיָּה עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה:
ויקרא יד ז

2. כָּל יְמֵי נִדַּר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יַזִּיר לַיְיָ קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ: במדבר ו ה

3. רֵאשִׁית בְּכוֹרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ: שמות כג יט
רֵאשִׁית בְּכוֹרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ: שמות לד כו
לֹא תֹאכְלוּ כָל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּהּ וַאֲכָלָהּ אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ:
דברים יד כא

4. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיֻן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ: שמות כב ל

5. וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַיְיָ לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְיָ דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ: ויקרא יז ד

6. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחַט פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ויקרא ג ב

7. וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ויקרא ג ח

8. וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ויקרא ג יג

9. כִּי יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנְךָ אֲשֶׁר נָתַן יְיָ לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ וְאָכַלְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ בְּכָל אַוַּת נַפְשֶׁךָ:
דברים יב כא

גליון הש"ס

גמ' רשב"י אומר משום ר"ש (בן יוחאי). כן הוא בחולין קטז:

מסורת הש"ס

א) תוספתא דב"ק פ"פ, ב) ת"כ פ' תזריע ג, ג) [ע' תוס' חולין קטו. ד"ה לא אמרה וכו' קושיא ופרוקה ולא הזכירו מ"ש רש"י הכא בד"ה רבא אמר וכו' וקרא דאמרן כו' אסמכתא בעלמא היא], ד) יומא פז: חולין קטו. קמ., ה) סמיים כג. ו) בכורות ט., ז) מכילתא סוף פ' משפטים חולין קטו:, ח) חולין קטז. בכורות י. מנחות קפ:, ט) [מרש"י לקמן נח. שכתב בד"ה בבשר במלא ר' שמעון לטעמיה דאמר לעיל מותר בהנאה עכ"ל משמע דגרים כאן יותאי אמנם בבכורות ומנחות וכחולין איתא ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש], י) [מ"כ פרשת ויקרא פיסקא קסב], כ) ספרי פ' ראה, ל) ס"א הבשר, מ) [ושחט אותו (השני) ובחולין איתא ד"ה ובפ"ל, וגם לא הוצה ברש"ל. ונראה שנוסף בדפוסים מאומרים ע"פ רש"י. אמנם ע' ריטב"א], נ) [בדפו"ר: שהוקצה], ס) [ויקרא ה, ג], ע) [בדפו"ר: דמשגגמר], פ) [ויקרא יד, נב. בנגעי בתים], צ) [בעמוד ה], ק) ל"ל הוא קדש כתיב למילדש היה קדוש הוא כו'. רש"ל, ר) [ע' ע"ב], ש) [ע' חולין טו: - ח. פלוגתא דרבי ישמעאל ורבי עקיבא בזה], ת) [בדפו"ר: ובלאין, וכן בהמשך הדיבור בשאין לאין], א) [בדפו"ר: ויין], ב) [בדפו"ר: לגמיי. ומהרש"ל מוחק לגמרי מיהה זו. ובדפו"מ הדפיסו לגיגמגר], ג) [חולין ד ע"ב, וע"ש מ:], ד) [בב"ק מה. תוד"ה מכול, בסנהדרין עט: ד"ה בשור, ובזבחים ע: ד"ה לפיכך], ה) [ע"ש לחוסיף מחיים. הר"ש מדפסו"ל], ו) [וע"ע תוס' סנהדרין עט: פ. בד"ה בשור שלא נגמר ותוס' זבחים ע: עא. בד"ה אפי' אחת], ז) [בתוס' הרא"ש לאסר], ח) [וכ"ה ברש"י דאמר, ועיין רש"ל, ומהרש"ל],

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאמר קרא ושלח את הצפור החיה על פני: (ב) שם שחוט שלי: (ג) רש"י ד"ה ה"ג בא"כ וכו' ופירושא (תד לחיה וכו' בדיעבד) תא"מ וע"ב ס"א חד לבעלי מומין וחד לחיה וחד לעופות):

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוס' ר"י הזקן

מוקצה. בהמה שהוקצה לתקרובת ע"ז. נעבד. שהשתחוה לה ואסירי לגבוה כדאיתא בתמורה (כח, א). **רובע ונרבע בבני עדים.** דבני סקילה נינהו ואסורים לאחר שנגמר דינם. לתקלה. שאם יאכלנה אדם יאכלנה הילכך הואיל ואמרה ושלח ודאי מותרת היא. פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון מפרש בבכורות (ט, א), וקאמר התם דמודה ר' שמעון לאחר עריפה שהוא אסור בהנאה.

ס"ל כו'. כיון דאיתרבו הנך מיניהו לענין איסור שמיטה איתרבו נמי לענין אכילה כתמימים: **ואי אפשר משליך ללכב וכו'.** והכי משמעי מולין מיניה דאילו אלי קרא מיירי בנבשר היולא חוץ ממנאלתו כגון עובר שהוציא את ידו בשמיטת אמו יצפינן לה (מולין דף פח.) מהאי קרא לאיסורא ובשר בשדה כגון שיצא בשר חוץ לממיצתו בגלוי כשדה שאין לו מחיצה הרי הוא טהרה ולא תאכלו ומיעוטו במיפיה לכלב תשליכון אותו למעוטו חולין שנשחטו בעזרה ודריש הכי אותו הוא דנאסר ביציאת מחיצה ולכלב תשליכון אותו דמותר בהנאה ולא חולין שנשחטו בעזרה הנאסרין ע"י כניסת מחיצה דאסורין אף בהנאה: **פניא המקדש בפטר חמור כו'.** בריית היא: **רבי שמעון אומר מקודשת.** בפטר חמור מחיים ר' שמעון לטעמיה דאמר לעיל (דף מז:) מותר בהנאה: **ובבשר בחלב.** רבי שמעון לטעמיה דאמר לעיל (שם) ומותר בהנאה: **ובחולין בעזרה.** קסבר אסיורו לאו דאורייתא לא איסור שמיטתו ולא איסור הנאתו ולא דריש בריחוק מקום הכי אלא מדרבנן דילמא אתי למימר קדשים שנפסלו לאחר שחיטה הן אלא נזרק דמן וקא מתהני מיניהו ואתי ליהנות מקדשים אלא נזרק דמן: **ישרפו.** ולא אגי להו בקבורה אלמא איסורו מן התורה דאי מדרבנן מי מחמרינן כולי האי נהי דבנהמה גזור אטו פסולי המוקדשין דלא ניתרו קדשים פסולין נקבריס אלא היה לי עיקר איסור דידה לאו דאורייתא מהיכא תיתי הא ליכא למיגזר אטו קדשים ואמה היא בשריפה ואפילו בקבורה אלא ואלי איסורן מן התורה ושריפתן מדברי סופרים בבהמה גזור דילמא אתי למימר קדשים פסולין לקבורה והתורה אמרה ישרפו ואכתי נמי גזרו אלא אמאוק בדין חולין שנשחטו בעזרה שהשוו חכמים בבריהן בכל מקום שלא יפקפקו בהם: **פנגא.** קנטרן רגיל לאחוק על חבריו: **הכא במאי עסקינן.** לאמר רבי שמעון מקודשת שנמצאת טריפה ור' שמעון לטעמיה דאמר לענין ביסוי הדם (מולין דף פה.) ואותו ואת בנו (שם דף פ.) ותשלומי ארבעה וחמשה (כ"ק דף עח.) שמיטה שאינה ראויה לאכילה לא שמיה שמיטה וכל חיוב ואיסור הבא ע"י שמיטה אינו חל עליה אלכך איסור חולין הללו ע"י שמיטה בא עליה והא לאו שחיטה היא: **אף הטריפה.** טריפה הינכרת: **מנגן.** אלא תפסי דמייהו: **שאפה מהייה** גרסינן: **יצא בשר.** מקדושת שביעית דבפירות גופייהו כתיב בו תהיה בהוייתו הכא אבל חילופיהם הן יוצאין לחולין: **ופירי עצמו.** הפירי הראשון אסור לאחר הביעור אלא יצא מקדושתו: **מתני' ובמפטנות.** הזרוע והלחיים והקיבה: **ואפילו הוא ישראל.** וקא ס"ד אע"פ שאין לו בכל אלו אלא טובת הנאה שבידו לתתה לכל מי שירצה וגם היא לא זכתה אלא בטובת הנאה זו שהיא ראויה ליתנה לכהן והמעשר נלוי ומיקדשא בטובת הנאה זו דקסבר טובת הנאה ממון: **גמ' אינה ממון.** לקדש בו האשה: **מי שהורמו דמיו.** הואיל ועומדת לתרום ונגמרה מלאכתו לכך וחכה הכהן בחייו בתרומה שבו אלא הוטל עליו אלא להפרישה ולקיימה לעצמו אף יוכל זה יפרישנה וימכרנה לכהנים וכן היא תמכרנה. והוא הדין נמי דמלי לאוקמה בתרומה שנפלה לו מדינא אבי אמו בן אלא הא קשיא ליה א"כ מאי קמ"ל מתניתין פשיטא דמקודשת: הולאה

אלמא חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא. וא"ת הא משמע דאיכא איסורא דרבנן דהכי משמע ליצאנא וא"כ היאך מקדש בהן והאמר רב בפ"ק דפסחים (דף ז.) דהמקדש מו' שעות ולמעלה ואפילו בחיטי קרבנייתא דאינם אסורים אלא מדרבנן אין מוציאין לקדושין ו"ל דהתם איכא מיהא שעות דאורייתא לפי מה שפי' ר"ת ה) התם[8] אבל הכא ליכא אלא איסורא דרבנן ולפי' הקונטרס נמי לא קשה מידי למסקנא דהא אפילו לר"ש אינה מקודשת[9]: **וכן חיה שנשחטה בעזרה.** וע"כ דאורייתא נמצרפים כדאמרינן פרק כיסוי הדם[10] (מולין דף פה:) דקאמר התם אע"ג דחולין שנשחטו בעזרה דאורייתא הייני דגזרינן חיה אטו בהמה וניתא מה דקאמר וכן חיה אלא אי אמרת לאו דאורייתא מאי וכן חיה היא גופה אינה אלא דרבנן ואגן גגזור: **ושני כתובים הבאים באחד אין מלמדין.** תימה היכי הוו ג' כתובים הבאים כאחד הא לא אתי שביעית מעבודת כוכבים דאיכא למיפרך מה לעבודת כוכבים שכן אסורה בהנאה וי"ל מ"מ נכתוב שביעית וניתי עבודת כוכבים מינה וכהאי גוונא מיקרי שפיר ג' כתובים הבאין כאחד בכמה דוכתי[11] ולא בעינן שיהא כל אחד יכול ללמוד וא"ת אכתי אי לא כתיב עבודת כוכבים לא הוה ידעינן דיצא דעבודת כוכבים משביעית שהרי אינם שוים דשביעית אחרון אחרון נתפס והראשונים יוצאים לחולין ובעבודת כוכבים (ע"ז דף נד:[12]) איכא למאן דאמר חליפין וחליפי חליפין אסורין ואפילו למאן דאמר חליפי חליפין מותרים אכתי לא הוי כשביעית שהאחרון נתפס וי"ל מדכתיב (דברים ז) כי חרם הוא דמשמע מינה דלדרשא אתא לומר דעבודת כוכבים ושביעית הוו ג' כתובים הבאים כאחד אין מלמדין עבודת כוכבים הא דאמרן שביעית מאי היא[3] יובל היא קודש תהיה לכם[13] מה קודש תופס את דמיו[14] אף שביעית תופסת דמיה אי מה קודש תופס את דמיו ויוצא לחולין אף שביעית תופסת דמיה ויוצאה לחולין תלמוד לומר תהיה בהוייתה תהא[15] כיצד לקח בפירות שביעית בשר אלו ואלו מתבערים בשביעית בבשר דגים יצא בשר נכנסו דגים בדגים יין יצאו דגים נכנסו יין בין שמן יצא יין נכנס שמן הא כיצד[16] אחרון אחרון נתפס בשביעית ופירי עצמו אסור הניחא למאן דאמר אין מלמדין אלא למאן דאמר מלמדין מאי איכא למימר מיעוטי כתיבי כתיב הכא[17] כי חרם הוא וכתיב התם יובל היא היא אין מידי אחרינא לא: **מתני'**[18] **המקדש** בתרומות ובמעשרות ובמתנות[19] ובמי חטאת ובאפר[20] חטאת הרי זו מקודשת ואפילו ישראל: **גמ'** אמר עולא[21] טובת הנאה אינה ממון איתיביה רבי אבא לעולא המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת ואפילו ישראל א"ל[22] הכא בישראל שנפלו לו טבלים מבית אבי אמו כהן וקא סבר מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין בעא מיניה ר' חייא בר אבין מרב הונא[23] טובת הנאה ממון או אינה ממון אמר ליה תניתוה המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת ואפילו ישראל א"ל וליאו אוקימנא בישראל שנפלו לו טבלים מבית אבי אמו כהן א"ל

הראוים ליקרב מנין לרבות בעלי מומין מרבה אני בעלי מומין שכן מין[6] המכשיר ומנין לרבות את החיה מרבה אני את החיה שהיא בשחיטה כבהמה מנין לרבות את העופות ת"ל ושחטו ושחט אותו ושחט אותו יכול לא ישחוט ואם שחט ישליכנו לפני כלבים תלמוד לומר[1] לכלב תשליכון אותו אתה משליך לכלב[2] ואי אתה[3] משליך חולין שנשחטו בעזרה אשכחינהו מר יהודה לרב יוסף ולרב שמואל בריה דרבה בר בר חנה דהוו קיימי אפיתחא דבי רבה אמר להו תניא המקדש בפטר חמור בבשר בחלב ובחולין שנשחטו בעזרה ר' שמעון אומר מקודשת וחכ"א אינה מקודשת אלמא[4] חולין שנשחטו בעזרה לר' שמעון לאו דאורייתא[5] ורמינהו ר"ש אומר חולין שנשחטו בעזרה ישרפו וכן חיה שנשחטה בעזרה אישתיקו אתו לקמיה דרבה אמר להו[7] פלגא אוקמינכי הב"ע כגון שנשחטה ונמצאת טריפה ור"ש לטעמיה[8] דתניא השוחט את הטריפה וכן השוחט ונמצאת טריפה זה וזה חולין בעזרה ר"ש מתיר[9] בהנאה וחכמים אוסרים: מכרן וקידש בדמיהן מקודשת: מנלן מדגלי רחמנא בעבודת כוכבים[2] והיית חרם כמוהו[10] כל[3] שאתה מהייה הימנה הרי הוא כמוהו מכלל דכל איסורים שבתורה שרו ונילף מינה משום דהוה עבודת כוכבים ושביעית שני כתובים הבאים כאחד[11] וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין עבודת כוכבים הא דאמרן שביעית מאי היא[3] יובל היא קודש תהיה לכם[12] מה קודש תופס את דמיו[13] אף שביעית תופסת דמיה אי מה קודש תופס את דמיו ויוצא לחולין אף שביעית תופסת דמיה ויוצאה לחולין תלמוד לומר תהיה בהוייתה תהא[14] כיצד לקח בפירות שביעית בשר אלו ואלו מתבערים בשביעית בבשר דגים יצא בשר נכנסו דגים בדגים יין יצאו דגים נכנסו יין בין שמן יצא יין נכנס שמן הא כיצד[15] אחרון אחרון נתפס בשביעית ופירי עצמו אסור הניחא למאן דאמר אין מלמדין אלא למאן דאמר מלמדין מאי איכא למימר מיעוטי כתיבי כתיב הכא[16] כי חרם הוא וכתיב התם יובל היא היא אין מידי אחרינא לא: **מתני'**[17] המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות[18] ובמי חטאת ובאפר[19] חטאת הרי זו מקודשת ואפילו ישראל: **גמ'** אמר עולא[20] טובת הנאה אינה ממון איתיביה רבי אבא לעולא המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת ואפילו ישראל א"ל[21] הכא בישראל שנפלו לו טבלים מבית אבי אמו כהן וקא סבר מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין בעא מיניה ר' חייא בר אבין מרב הונא[22] טובת הנאה ממון או אינה ממון אמר ליה תניתוה המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת ואפילו ישראל א"ל וליאו אוקימנא בישראל שנפלו לו טבלים מבית אבי אמו כהן א"ל

מימיו

קעח א ב מיי' פ"ב מהל' שמיטה הל' ב סמג עשין סט:

קעט ג מיי' פ"ז מהל' ע"ז הל' ט סמג לאוין כב טוש"ע י"ד סי' קמד סעיף ג:

קפ ד מיי' פ"ו מהל' שמיטה ויובל הל' ו:

קפא ה מיי' שם הל' ז:

קפב ו מיי' פ"ב מהל' מיאה הלכה ה:

קפג ז מיי' שם הל' ג:

קפד ח ט י מיי' שם הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ: שמות כב ז
2. וְלֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְתָעֵב תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי חֵרֶם הוּא: דברים ז כו
3. כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: ויקרא כה יב

מוסף תוספות

א. דמשש שעות ולמעלה היינו סוף שש דהוי דאורייתא כדדריש ברישא פסחים דלא כמו שפרש"י מתחילת שש ולמעלה דלישנא שש משמע מסוף שש. תוס' הרא"ש. ב. עי' תוס' שם ד"ה היינו דגזרינן בכיאור הגמ' דשם. וכן עי' תוס' הרא"ש כאן. ג. הריטב"א מתרץ במ"ד דע"ז תלויה ותלויה תליה. ואיכא למימר דהא כתב רחמנא בע"ז כי חרם הוא שאינו יוצא לחולין לעולם וכתב נמי והיית חרם כמוהו לומר שתופס כל חליפיו לאיסור והוא עומד באיסורו ונהי דאצטריך למיכתב והיית חרם כמוהו לאסור כל חליפיו לא הוה מיצטריך למיכתב כי חרם הוא לומר שתופס את דמיו ואינו יוצא לחולין דהא משביעית הוה יליף שפיר הילכך לגבי הא הוו ע"ז ושביעית שני כתובים הבאים כאחד.

תוס' ר"י הזקן

אותו. דייק דאיירי בבשר היוצא חוץ למחיצתו כגון עובר שהוציא את ידו בשחיטת אמו כדדרשינן בחולין (סח, א), והנאסר ביציאת חוץ אתה משליך לכלב (אבל) שמותר בהנאה, אבל הנאסר בכניסת פנים אסור בהנאה. **יצא בשר.** ג) מותרות בשביעית, והפרי הראשון אסור לאחר הבערה. **מתני'.** מתנות. הזרוע והלחיים והקיבה. **אפילו ישראל.** אפילו הוא ישראל. **גמ'. טובת הנאה.** דבר מועט שאם אמר ישראל לחברו תן תרומותיך לקרובי כהן ואתן לך כך וכך ושאי הישראל ליקח והוא יעשה בדבר מועט שהרי חייב הוא ליתנו לכהן. ודוקא ד) ישראל אבל מכהן עצמו אסור מפני מראית העין. א"נ שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות, ה) והכי איתא כאן בירושלמי. וקאמר עולא שאע"פ שיש לישראל טובת

ה) פסחים כב. ו) [פסחים כב. כג: זבח כט.] ב"ק עב., ג) תמורה לג: מולין פח:, ד) [עמ"ש בגליון שיריזין פא: על מלת פלגאה וע' פרש"י דהכא והתם], ה) [בכמ"י נוסף: דאמר שמיטה שאינה ראויה לא שמה שמיטה], ו) מולין פה:, ז) ע"ז נד: [מולין קנ. תמורה ל:], ח) [לעיל כד. וש"נ], ט) ע"ז נד: סוכה מ:, י) שביעית פ"ח מ"ז סוכה מ: [ע"ז נד: בכורות ט:], כ) ל"ל והיינו תרם כמוהו וכתיב התם כו'. רש"ל [וכן הוא בילקוט פ' בהר ולא כרש"ל וכן יש לדייק כאן בתוס' ד"ה ומני מעיקר כו'], ל) [לעיל נג. בכורות כט.], מ) פסחים מו: ב"מ יא: נדרים פד: מולין קלא:, נ) [עיין תוס' פסחים כב ע"ל ד"ה מולין ותוס' ב"ק עג ע"ב ד"ה דלא], ס) [מולין פה ע"ב, ע"ש], ע) כן הגי' רש"ל וז"מ הגי' ותפסר בקבורה [וכדפ"ר: ותפר. ועיין הערות לרש"ל], פ) [עיין פסחים כד ע"ל], צ) [ע' מולין פה: ותוס' שם ד"ה היינו דגזרינן], ק) [שם ו ע"ב ד"ה משם], ר) [וע"ע תוס' מולין ד ע"ב סוד"ה מותר], ש) [פסחים מה. מיר לז: ולעיל לד:], ת) [וש"ס ד"ה משום], א) [בדפו"ר: והיית חרם כמוהו שמע מינה. וכל"ל. ולפנינו הוגה בעטעות ובשינוי ע"פ מה שנראה למגיה מהרש"ל. ועיין היטב"ש ותוס' הרש"ש], ב) [כאן נראין לגריה ע"פ רש"ל כי חרם הוא, ולמהרש"ל אין נראין], ג) [נדל"ל ומותר], ד) [ומבן דל"ל מיפרפ"ל], ה) [כל זה בבכורות כז ע"א], ו) [נדל"ל שהרים], ז) [וש"ס בכמ"י וכ"ה ברש"ל], ח) [וכ"ה ברש"ל],

---

הגהות הב"ח

(א) גמ' שכן מין ז) הכשר ומנין: (ב) שם במשנה ובאלפר (מעלמא) מז"מ וכ"ב ס"ל פרה ח):

מוסף רש"י

ואי אתה משליך חולין שנשחטו בעזרה. ומשום דאין מפורש כאן לאו בהדיא באכילה, אינטריך למילף להו איסור הנאה מהכא, והכי משמע אותו שאתה משליך משום חוץ למחיצה אתה משליך לכלב. דהא מהאי קרא ובשר בשדה טריפה נקרא לן איסור מחיצה כגון הוציא העובר את ידו בשעת שחיטה, בפרק בהמה המקשה (חולין סח.). אבל יש לך אחר הנאסר משום מחיצה ואי אתה משליכו לכלב ואיזה זה זה חולין שנשחטו בעזרה (פסחים כב.). חולין שנשחטו בעזרה. דאסירי בהנאה, לאו דאורייתא (שם). ר"ש אומר חולין שנשחטו בעזרה ישרפו. משום דמיתלפי בהו קדשים שאינם בהו פסול, דאי אמר יקברו, כיון דלא מוכחא מילתא אי חולין הוו אי קדשים, אתו למימר נמי קדשים שאינם בהן פסול טומאה או פסול עזר יקברו וקי"ל בפסחים בפ"ב (כד.) בקדש בתוך בתרך, נימד בשרפה (תמורה לג.). **וכן חיה שנשחטה בעזרה.** אם היא להקדש בדק הבית כיון דאין קדושה מזבח אלא עליה כחולין היא, אי נמי אם חולין היא וקמ"ל דאע"ג דליכא קדשים פסולין, דהא טולי עלמא ידעי דחיה בחולין אפילו הכי תרתי דלא (שם). אע"ג דכולי עלמא ידעי דלא קדשים ניעבו (חולין פח:). **השוחט את הטריפה.** כגון נתמנו רבנים טריפות בעיר, **וכן השוחט ונמצאת טריפה.** ר"ש מתיר **בהנאה.** דשחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה ולא קרינא בה חולין שנשחטו בעזרה, דזביחה כתיב בה, כי ירחק חמקם, בריחוק מקום אתה זובח בו' (שם). **שני כתובים הבאים כאחד.** לתפוס למיכן בחולין אע"פ שהן אסורין בכל מקום שהן (ע"ז נד:). **וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין.** מלגלא כתיב אחד וגמור טולמו מגיה (לעיל כד.). מלהדל כתבים לאיתרך ולא יצאו מתכבים ש"מ דוקא הני קמאי (פסחים מה.). **הא דאמרן.** והיית חרם כמוהו (ע"ז נד:). **מה קודש תופס את דמיו.** דכתיב ופדה בערכך (שם) פדיה כתיב ביה, שזה יוצא חוץ לכתם מתמיו, יוצא הקדש לחולין וכנכנסין הדמים מתמיו, דהייט ופדה, והייט ממכר, דכל מכירה יוצאה ממנו של זה וכל לזה והדמים נכנסין לרשות המוכר (שוכה מ:). **מתבערים בשביעית.** בשעת הביעור (בכורות מ:). בתוך זמן הביעור (שוכה מ:). נאכלין קודם הביעור, קודם שיכלה לאיה מן השדה לאותו המין שמכר (ע"ז נד:). **יצא בשר.** דכולי האי לא תפיס (שם). שהדמים יוצאין לחולין ע"י פדיה כדמים של קודש, דלא כתיב אלא בפירות עצמן (שוכה מ:). **אחרון אחרון נתפס בשביעית.** להתבער ופירי עצמו. שגדל בשביעית שבאו אלו מתמו בכל מקום שהוא, **אסור.** מן הביעור ואילך (בכורות מ:). פרי של שביעית שמכר ראשון (ע"ז נד:). פרי הראשון אסור לגרום בעצמו חול אלא קדושת שביעית עליו (שוכה מ:). **טובת הנאה.** דבר מועט דתניא (בכורות כז.). דאמר ישראל לומר לחברו הילך אלא ותן כל תרומותיך לכהן שילקה (פסחים מו: וכעי"ז חולין קלא:).**

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מימין מי מערה. פי׳ בקונטרס מיס קרוחיס ובחנס דחק לפרש כן דמלי לפרש מי מערה ממש כלומר מכונסים ואינן מיס חיים ואנן מיס חיים בעינן ואפרו אפר מקלה פירוש שעבר על דברי תורה דכתיב (דברים ד) ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים מה אני בחנס אף אתם בחנס וזה שעשה בשכר עבר על דברי תורה ומקרא ממש לא ק) נפק ליה דהא לא שמעינן מייניה היכא דעבד בשכר דלא מהני אלא אסמכתא בעלמא הוא דלא מהני אפילו דיעבד[א]:

הדרן עלך האיש מקדש

האומר. והלך וקידשה לעצמו מקודשת. וא״ת מה חידוש יש כאן פשיטא[ב] ויש לומר דמייתי כגון דאמר השליח נאשה בשעת קדושין פלוני שלחני לקדשך לו ובתוך כך אמר לה הרי את מקודשת לי והיא ידעה דקידשה לנפשיה[ג] דאל״כ לא היתה מקודשת לו ואשמועינן חידוש דמהו דתימא הא דקאמר לי לגורך משלחו קאמר[ד] קמ״ל דלא: לקדושי

הוצאה אם הוא סבר משמעתא קאמר ליה. מוצא את משמעות זו נראה שאין אתה חכם בה. אי נמי קטיל קני בגמגמא[ט] את לשון הוצא ודפנא (סוכה דף כג.): **לימא כפנאי.** טובת הנאה ממון או אינה ממון: **משלם לו דמי טיבלו.** אף דמי תרומה ומעשר שבו: **אלא דמי חולין שבו.** אבל בתרומה ומעשר אמר ליה לאו בעל דבריס דידי את וכשיבא כהן גם הוא לאובעו ידחהו ויאמר לא לך אתנה כי אם לכהן אחר: ה״ג **לא במצות שלא הורמו קמיפלגי.** וכגון שנפל לו טבל זה מבית אבי אמו בן כהן רבי סבר כמי שהורמו דמיין וזכה אבי אמו בתרומה ומעשרות שבו שאף מעשר ראשון לכהנים מדקנסיהו עזרא לוויס[כ]: **ורבי יוסי סבר לאו כמי שהורמו דמיין.** ולריך היורש הזה לתתן לכהן ואין לו בהן אלא טובת הנאה והיא אינה ממון: **ואיבעיא לימא דל״ע כמי שהורמו דמיין וטובת הנאה אינה ממון.** והכא לאו דנפלו לו מבית אבי אמו בן כהן עסקינן אלא שגדלו באדלו וטעמא דרבי משום דאית ליה דשמואל דאמר חטה אחת פוטרת את הכרי דמר אית ליה דשמואל ומר לית ליה דשמואל ואיבעיא אימא דכולי עלמא לית להו דשמואל והכא היינו טעמא דרבי יוסי בר׳ יהודה דקנסוהו רבנן לבעל הבית דלא איבעי ליה לשהויה לטיבליה[מ] תנן המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת[נ] ואף על פי ישראל[ס] ורמינהו[ע] הנוטל שכר לדון דיניו בטלים[פ] להעיד עדותו בטלה[צ] להזות ולקדש מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה אמר אביי לא קשיא כאן [ק]בשכר הבאה ומילוי כאן בשכר הוצאה וקידוש דיקא נמי דקתני הכא במי חטאת ובאפר פרה וקתני התם להזות ולקדש שמע מינה:

הדרן עלך האיש מקדש

האומר [ר]לחבירו צא וקדש לי אשה פלונית והלך וקדשה לעצמו מקודשת לשני [ש]וכן [ת]האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום מקודשת לשני בת ישראל לכהן תאכל בתרומה [א]מעכשיו ולאחר שלשים יום ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום מקודשת ואינה מקודשת בת ישראל לכהן או בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה: **גמ׳** האומר לחבירו צא וקדש [ב]תנא [ג]מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות ותנא דידן הלך נמי דקתני הלך ברמאות מאי שנא הכא דקתני האומר לחבירו ומאי

שאין לו תובעים וממנא חוטא נשכר: להזות ולקדש. משנה היא בנכורות הנוטל שכרו לדון דיניו בטעים להזות ולקדש מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה: **להזות.** על הטמא. **ולקדש** מי חטאת. כשנותן האפר במים קרי קדושה: **מי מערה.** קרוחיס הם: **אפר מקלה.** כלומר סתם אפר שבא מן הקלוי באש: **בשכר [ד] הבאה.** האפר ממקום למקום ושכר מילוי המים דמילתא דטירחא היא ורחמנא לא רמיא עליה ושרי למשקל אגרא ומקודשת ומתניתין בנכורות בשכר הזאה וקידוש דליכא טירחא ושכר לימוד מצוה הוא נוטל והתורה אמרה (דברים ד) ראה למדתי אתכם וגו׳ כאשר צוני וגו׳ מה אני בחנם אף אתם בחנם (תדריס דף לג.)[ה]: **דיקא נמי.** דמתניתין לאו אהזאה וקידוש קאי דקתני מי חטאת ואפר חטאת שעדיין אינן מעורבין:

הדרן עלך האיש מקדש

האומר. מקודשת ואינה מקודשת. לשמיהם דאסורה לשמיהם אלא אם כן נתן האחד בגט ולאדם אחר אסורה עד שיתנו שניהם בגט ובגמגמא[ו] פליגי בה ומפרש טעמא: **בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה.** שמא אינן קדושין ובת כהן לישראל נמי לא תאכל בתרומת בית אביה שמא הוו קידושין וחזר פוסל בקדושין את בת כהן מן התרומה[ז]:

גמ׳

עין משפט נר מצוה

קפה א מיי׳ פ״ג מהל׳ גזיכה הלכה ד:
קפו ב מיי׳ פ״ג מהל׳ תרומות הל׳ ח:
קפז ג מיי׳ פכ״ג מהל׳ סנהדרין הל׳ ה סמג לאוין רס טוש״ע ח״מ סימן ט סעיף ה:
קפח ד טוש״ע ח״מ סימן לד סעיף יח בהג״ה:
קפט ה ו מיי׳ פ״ז מהל׳ פרה אדומה הל׳ ג סמג עשין לו:
א ז מיי׳ פ״ט מהלכות אישות הלכה יז סמג עשין מח טוש״ע אה״ע סימן לה סעיף ט:
ב ח מיי׳ פ״ז שם הלכה יא סמג שם טוש״ע אה״ע סימן מ סעיף ב:
ג ט מיי׳ שם הלכה יב טוש״ע שם סעיף ג:
ד י מיי׳ פ״ט מהל׳ אישות הלכה יז סמג עשין מח טוש״ע אה״ע סימן לה סעיף ט:

מוסף תוספות

א. דקנסוה רבנן משום דעבר על מה אני בחינם. ריטב״א. **ב.** וכי בשביל שנהג בה מנהג רמאות לא תהיה מקודשת לו. תוס׳ הרא״ש. **ג.** שהאשה שמעה והבינה יפה קודם קבלת הקידושין שאמר הרי את מקודשת לי. רא״ש סי׳ ז׳. **ד.** כלומר לעשות שליחותי לקדשך למי שאשלחני לקדשך ותתקדש לראשון. שם.

תוס׳ ר״י הזקן

הנוטל שכרו. משנה בבכורות פרק עד כמה [כט, א]. **להזות.** על הטמא. ולקדש. כשנותן אפר פרה במי חטאת הרי קדוש. מי מערה. סרוחים שאינן שרים. אפר מקלה. [שאינו] אפר פרה [אלא סתם] אפר הבא מן הקלוי באש. וא״כ היאך מקודשת. **בשכר הבאה.** האפר או המים ממקום למקום או מילוי המים יכול ליטול שכרו, דמילתא דטרחא היא ולא רמא עליה רחמנא ושרי למשקל אגרא. כן פיר״ש. ואיכא מ״ד הטעם ה) אין זה עיקר המצוה. **כאן בשכר הזאה וקדוש.** שאין בו טורח ושכר לימוד המצוה הוא נוטל, ומה אני בחנם אף אתה בחנם. א״נ שהוא עיקר המצוה לאידך פירושא אסור ליקח שכר. איכא מאן דפפרש דמתני׳ מתוקמא שקדשה בשכר שהביא לה המים והאפר, והעיקר שקדשה במי חטאת שהיו לו שלא הסיח דעתו מהם, וכן שהיה לו אפר פרה שאם יכול ליקח שכר הבאה ומילוי כ״ש שיכול למוכרן ואינו מחוייב ליתנו לה [בחנם]. וכן נראה דעת הר״ם שהביא לשון המשנה [אישות פ״ה ה״ג]. ושמעינן מיהא שאין לאדם ליקח שכר ממצוה, ואם יש לו טורח בה מותר כפירוש ר״ש. **סליק פירקא האומר.**

מתני׳. מקודשת לשני. שתלו קדושי ראשון והרי היא אשת איש. **תאכל בתרומה.** אם נשאה. [אי נמי] לדין תורה שארוסה אוכלת בתרומה דבר תורה. **ב)** מקודשת ואינה מקודשת. וצריכה גט משניהם. **לא תאכל.** שמא לאו קדושין הן. ובת כהן לישראל לא תאכל שמא קדושין הן ואירוסין פוסלים ולא מאכילין.

מסורת הש״ס

ה) [עי׳ מגילה ה פוע״ב], **ו)** נדרים פד: [ע״ש פרש״י והר״ן וע״ע שם בפי׳ הרא״ש] תוספתא דמעשר שני פ״ג ה״ט, **ז)** [בכמ״ש נוסף: ואכלו. וכ״ה בנדרים], **ח)** [געיל נד: נדרים פה. תולין קלז: מכות כ. בכורות יא. ב״מ קכג: ע״ש תוס׳ ד״ה וקסבר], **ט)** ע״ז עג: תולין קלז: [שבת יז:], **י)** נדרים פה. ע״ש, **יא)** מגלת תענית פרק הנגה אלא פיקפק היא [ובכמ״ש ליתא], **יב)** [ל״ל ואפילו], **יג)** בכורות כט. כתובות קה., **יד)** [געיל יט:], **טו)** [שם ע״ש], **טז)** תוספתא דיומות פ״ד ה״ג, **יז)** [עי׳ שבת לה ע״ב ורש״י שם ד״ה קטיל], **יח)** [יומות פו ע״ב], **יט)** [בדפו״ר: הנאתן], **כ)** [ובכורות כט.], **כא)** [לקמן נט ע״ב], **כב)** [בכש״י שבכ״ף נוסף ד״ה מה שעשה עשוי. ומקודשת לשני דקתני מתניתין:], **כג)** [בדפו״ר: נפקא], **כד)** [בל״ל דאין], **כה)** [געיל ה ע״ב],

גליון הש״ס

גמ׳ מר סבר כמי שהורמו. ע׳ תוס׳ בבא מתא דף קכג ע״ב ד״ה וקסבר וכ״ע:

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה וכ׳ יוסי וכו׳ ומתנות שלא הורמו לאו כהורמו דמיין:

מוסף רש״י

דמר סבר טובת הנאה ממון. רבי דאומר משלם לו דמי טבלו סבר טובת הנאה שהיא שלו בגופה מתנות הבאי טבל שהיה נותן לכהן שילא, הוי ממון ולהכי משלם לו דמי טבלו, ור׳ יוסי סובר אינו ממון, ואינו משלם לו אלא דמי חולין שבו (נדרים פה.). **ובמתנות שלא הורמו** כו׳ קמיפלגי. דרבי סבר כמי שלא הורמו דמיין ולהכי משלם לו דמי טבלו, ור׳ יוסי סבר כמי שהורמו דמיין ואינו משלם אלא דמי חולין (שם). **חטה אחת פוטרת את הכרי.** מתרומה, דהא לא אתפרש שיעורא דיהא אלא לאשית דגנך כתיב, ואפילו כל דהו, ורבנן הוא דאמרי עין יפה אחד מארבעים עין רעה אחד מששים, בינונית אחד מחמישים (ע״ז עג:). ולא יהיב ביה קרא שיעור (חולין קלח:). **הרי זו** מקודשת. אלמא יכול ליטול שכר, דאי לא כמאי מקדש לה, ואף על פי ישראל. ואפילו יש ישראל, דלכהנים רגילין בהאלה ובקידוש (בכורות כט.). **להזות.** מי חטאת, ולקדש. לערב אפר חטאת במים מיים אל כלי (שם). **אפר מקלה.** כלומר אפר בעלמא, כל אפר קרוי אפר מקלה (שם). **כאן בשכר הבאה** ומילוי. שכר הנאת האפר שילך ממקום לחוק מירוצלים להביא האפר, ושכר מילוי המים, מלי למשקל, דאגר טירחיה שקיל ולא הכשר המצוה, **כאן בשכר הזאה** וקידוש. שהיא הכשר מצוה לא שקיל (שם). **דקתני הכא במי חטאת.** דממעט מילוי המים, **ובאפר פרה.** איכא לאוקמא בהנאת אפר (שם).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

גמ' ומאי שנא התם. בפ' המים מקדש: **דקתני האומר לשלוחו.** לא וקדש לי אשה פלונית במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת מאי שנא התם דנקט לשון שליחות שנשלחו לשם כך והכא נקט מדברו שלא שלחו לשם כך אלא אם יזדמן לו במקום פלוני דרך אגלה: **דסבר.** האי משלח לא טרח האי שליח לבקשה לי במקום אחר ולא סמכה דעתיה לשוויה שליח אלא באותו מקום: **מראה מקום הוא לו.** אם תמצאנה שם קדשנה לי שם ואיני מטרייחך למקום אחר ומיהו אם עבד עבד: **לא יהבוה ניהליה.** לא רצו ליתנה לצורך בנו: ומקשינן **איצטי ליה לאודועיה.** להודיע עצמו מן מהנה רמאות: **בגמא דאלימי.** בקעה של בעלי זרוע זרוע היתה ולא יניחו לכל אדם לקנות קרקע אצלם: **מהפך בחברה ארעא.** מחזר עליה לקנותה: **קבליה.** קבל עליה סיפר דברי לעקתו לר' זירא: **לרגא.** כשדורשין בהלכות הרגא היו מקבלין פני הרב: **עני המהפך בחברה.** מחזר אחריה לזכות בה מן ההפקר או שיתנה לו בעל הבית: **נקרא רשע.** שיורד למיי חבירו: **לא הוה ידענא.** שרב גידל מתעסק בה: **דארעא קמייתא.** זו היא לי לראשונה שלקחתי מעולם: **ולא מסמנא מילתא.** היה סימן טוב שימכור אדם מקחו הראשון: **ארעא דרבנן.** הפקר לתלמידים: **ואע"פ שנתאכלו המעות.** כתוב לי יוסי בשם קירושין למיחל ליתמייהו למעות אפ"ה חיילי: **נאו למלוה דמו.** דנימא המקדש במלוה אינה מקודשת: **ולאו לפקדון דמו.** דנימא אם לא נשתייר בה שום פרוטה אינה מקודשת כדאמר בהמים מקדש (לעיל דף מז.) המקדשי לי בפקדון והלכה ומצאתה שגנב או שנאבד אם נשתייר בו שום פרוטה מקודשת כו': **לחולאה ניתנה.** מקמי דניתחלי קידושין וכי אמר לה המקדשי לי בה לאו דידיה היא ולאו מידי יהיב לה אבל אנו לא נתנו לה להוליאן אלא ע"מ שתתקדש בהן ולהכי כי אכלה דידה אכלה ולכי מטא זמנא מ) מקדש: **וחזרה בה.** בתוך ל' אמרה לי אפשי בהן: **ניטל אם עד שלא פרס ניטל.** האומר לשלוחו לא ותרוס וחזר ובטלו מלהיות שלוחו או בפניו או שלא בפניו: **דבי מעשה דמו.** ואע"פ שלא חלו מיד הוי מעשה מיהא לחול אחר שלשים והא דקרי ליה דיבור משום דלאו מעשה ממש הוא: **והגיע בשליח.** רבותא אשמועינן אע"פ שלא יצא אחריו לשם כך אלא שפגע בו ואמר לו הרי בטל ולא אמרינן לעעורי בעלמא קא מכוין והכי מפורשת בפ' השולח: **כל כמה דלא מטא גיטא.** ליד האשה לאו מידי הוא: **יורדין לידי טומאה במחשבה.** כגון גולמי כלים דאמר בהכל שוחטין (חולין דף כה.) כל שעתיד לשוף לשבך ולגרר ואמר התם דאכתי חסרון מלאכה הוא וטהורים ואם חישב מ) עליה שלא לשוף ושלא לשבך הביאתו מחשבה זו לידי גמר מלאכה מכאן ולהבא: **ואין עולין מטומאתן.** משקבלוה: **אלא בשינוי מעשה.** שיעשה בה מעשה לקנקלס שישברם או יקנסם וכן עד שלא יקבלו טומאה אין עולין מתורת קבלת טומאה שירדו במחשבה זו אלא בשינוי מעשה עד שיתחיל לשוף לשבך ולגרר: מעשה

ומאי שנא התם [מ]דקתני האומר לשלוחו הכא רבותא קמ"ל והתם רבותא קמ"ל הכא רבותא קמ"ל דאי תנא שלוחו הוה אמינא שלוחו הוא דהוי רמאי דסמכה דעתיה סבר עבד לי שליחותי אבל חבירו דלא סמכה דעתיה אימא לא ליהוי רמאי [נ]התם רבותא קמ"ל דאי תנא האומר לחבירו הוה אמינא חבירו הוא דכי קדשה במקום אחר אינה מקודשת דסבר לא טרח אבל שלוחו דטרח אימא [נא]מראה מקום הוא לו קמ"ל [נב]רבין חסידא אזיל לקדושי ליה איתתא לבריה קידשה לנפשיה והתניא מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות [נג]לא יהבוה ניהליה איבעי ליה לאודועי סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא מקדש לה רבה [נד]בר בר חנה יהיב ליה זוזי לרב אמר[נה] זבנה ניהלי להאי ארעא אזל זבנה לנפשיה והתניא [נו]מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות [נז]באגא דאלימי הוה [נח] ליה לרב נהגי ביה כבוד לרבה בר בר חנה לא נהגי ביה כבוד איבעי ליה לאודועי סבר אדהכי והכי אתא איניש אחרינא זבין לה רב גידל הוה מהפיך בהחיא ארעא אזל רבי אבא זבנה אזל רב גידל קבליה לרבי זירא אזל רבי זירא וקבליה לרב יצחק נפחא אמר ליה המתן עד שיעלה אצלנו לרגל כי סליק אשכחיה אמר ליה עני מהפך בחברה ובא אחר ונטלה הימנו מאי אמר ליה [נט]נקרא רשע[נ] ואלא מר מאי טעמא עבד הכי א"ל לא הוה ידענא השתא נמי ניתבה ניהליה מר א"ל זבוני לא מזבנינא לה דארעא קמייתא היא ולא מסמנא מילתא[נא] אי בעי במתנה נישקליה [נב]רב גידל לא נחית לה [נג]דכתיב [נד]ושונא מתנות יחיה רבי אבא לא נחית לה משום דהפיך בה רב גידל לא מר נחית לה ולא מר נחית לה ומיתקריא ארעא דרבנן: וכן האומר לאשה התקדשי לי כו': לא בא אחר וקידשה בתוך שלשים מהו רב ושמואל דאמרי תרוייהו [נה]מקודשת [נו]ואע"פ [נז]שנתאכלו המעות מאי טעמא הני זוזי לא למלוה דמו ולא לפקדון דמו לפקדון לא דמו פקדון ברשותא דמרא קא מתאכלי והני ברשותא דידה קא מתאכלי למלוה נמי לא דמו מלוה להוצאה ניתנה הני בתורת קידושין יהבינהו ניהלה לא בא אחר וקידשה וחזרה בה מהו ר' יוחנן [נח]אמר חוזרת אתי דיבור ומבטל דיבור ריש לקיש אמר אינה חוזרת לא אתי דיבור ומבטל דיבור איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש [נט]ביטל [אם] עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה והא הכא דדיבור ודיבור הוא וקאתי דיבור ומבטל דיבור שאני נתינת מעות ליד אשה דכי מעשה דמו ולא אתי דיבור ומבטל מעשה [נ]איתיביה [נא]השולח גט לאשתו והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל והא נתינת גט ליד שליח דכי נתינת מעות ליד אשה דמי וקתני הרי זה בטל התם נמי כל כמה דלא מטא גיטא לידה דיבור ודיבור הוא אתי דיבור ומבטל דיבור איתיביה ר"ל לר' יוחנן [נב]כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולים מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה

מעשה

ומוציאין הימנו את התלוש ואת המחובר. אלא ודאי לא בחברה דהפקר איירי אלא דהחיא כי הוא גוונא הפקינן לה מיניה, אלא דומיא דהך עובדא שרוצה לקנותה או שישתכר עם בעל הבית כדי שיתפרנס, ובא אחר ועשה מה שהוא היה משתדל לעשות עם בעל הבית זה נקרא רשע, ומיהו אין מוציאין אותה מידו. רשע. שיורד לחיי חברו. קמייתא. ראשונה שלא קניתי מעולם ואם אמכרנה אינו סימן טוב. **ארעא דרבנן.** הפקר לתלמידים. מהו. דין אלו הקדושין. **ואע"פ שנתאכלו כל המעות.** תוך שלשים יום וכי בעי למיחל הני קדושין ליתנהו למעות בעולם, אפ"ה מקודשת. **לא למלוה.** דאינה מקודשת, ולא לפקדון שאם אין בפקדון שוה פרוטה בעין אינה מקודשת. **מלוה להוצאה ניתנה.** ולאו דידיה היא ולא יהב לה מידי. **וחזרה בה.** תוך שלשים יום שאמרה בפני שנים אי אפשי בקדושין. אבל אם מת הוא או היא תוך ל' יום פשיטא שלא נגמרו הקדושין ואינה זקוקה ליבם והוא מותר בקרובותיה. **אתי דיבור.** דהשתא ומבטל דיבור (דרצו הקדושין ואיכא) [דנתרצתה בקדושין ואף דאיכא] מעשה דנתינת מעות לאשה הכל תלוי בדבורה וכדבור הוא חשוב.

לקדושי איתתא לבריה.

ומיירי דאתלוי ארלי קמיה[א] ושתיק דלשוייה שליח אמר לעיל (דף מה:) דלא חליף איניש דמשוי אניש שליח אבל הכא דאתלוי ארלי ושתיק [ב] איכא למימר דסמיך עליו: **עני המהפך בחברה ובא אחר ונטלה בו'[ב].** פי' בקונטרס דמיירי בחברה של הפקר וקשה מהא דתנן בשנים אוחזין (ב"מ דף י.[ג]) ראה את המציאה ונפל לו עליה או שפירש טליתו עליה ובא אחר ונטלה הרי היא שלו וכן הא דקתני התם (שם) מי שליקט מקצת הפאה ופירש טליתו עליה מעבירים אותו הימנה[ד] ואמאי עני מהפך בחברה הוא ואומר ר"ת דאיסור דמהפך דנקט הכא לא שייך אלא דוקא כשרואה העני להרויח בשכירות או כשרואה לקנות דבר אחד וחבירו מקדים וקונה והוי דומיא דרב גידל ומש"ה קאמר דנקרא רשע כי למה מחזר על זאת שטרח בה חבירו ילך וישתכר במקום אחר[ד] אבל אם היתה החברה דהפקר[ה] ליכא איסור שאם לא [ו]זכה בזאת לא ימצא אחרת[ז] ומיהו קשה מהיא דפרק לא יחפור (ב"ב דף כא:[ח]) דקאמר התם מרמיקין מן הדג במלא ריפת הדג[ז] אע"פ שהוא של הפקר ונראה דהתם היינו טעמא מפני שהוא יורד לאומנתו כי ההיא דקאמר התם (שם) האי בר מבואה לאוקי ריחיא ואתא בר מבואה ואוקי בהדיה מצי לעכוביי עליה דקאמר ליה דקא פסקת לחייתאי ועוד אומר רבינו מאיר אביו של ר"ת[ח] דמיירי בדג מת שכן דרך הדייגים להשיס במצולות דג מת והדגים מתאספים שם סביב אותו הדג וכיון שזה פירש מלאתו תחילה ועי"י מעשה שעשה זה מתאספים שם סביב ולאי[ט] אם היה חבירו פורש הוה כאילו גוזל לו[י] ויכול לומר לו תוכל לעשות כן במקום אחר ומכאן נראה למהר"ר יצחק שאסור למלמד להסכיר עצמו לבעל הבית שיש לו מלמד אחר בביתו כל זמן שהמלמד בביתו שמאחר שהוא[יא] שכיר שם ילך המלמד במקום אחר להשתכר שם אם לא שיאמר בעה"ב דאין רצונו לעכב המלמד שלו אבל אם שכר בעה"ב מלמד אחר יכול בע"ה אחר לשכור אותו מלמד עצמו ואינו יכול לומר לו הבעה"ב לך ושכור מלמד אחר דנימא ליה אין רצוני אלא אזה שהי כמדומה לי שזה יפה ממלמד אחר:

מ"ד

עין משפט נר מצוה

ה א טו"ש אה"ע סימן לה סעיף י:
ו ב מיי' פ"ז מהלכות מכירה הל' י יא סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן קפג סעיף ג:
ז ג מיי' שם ופ"ט מהל' גזילה ואבידה הל' יח טוש"ע שם
ח ד מיי' פי"ב מהל' זכייה הל' יח טוש"ע ח"מ סי' רמט סעי' ה:
ט ה ו מיי' פ"ז מהל' אישות הלכה י סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מ סעיף א:
י ז מיי' פ"ד מהלכות תרומות הל' ט טוש"ע י"ד סימן שלא סעיף ו:
יא ח מיי' פ"ו מהלכות גירושין הל' טז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמא סעיף נט:
יב ט מיי' פ"ז מהל' כלים הלכה י:

מוסף תוספות

א. (פ') בן קמיה אביו וגילה דעתו שהוא חפץ בה ואב נעשה לו שליח מאליו וזכין לאדם שלא בפניו. רש"י לעיל מה: ד"ה וללמא. ב. ופי' ר"ת דכל היכא שנקרא רשע ב"ד מחייבין אותו להחזיר הדמים. ריטב"א. (ולפ"ז מתוקן מה לר' המוס', עי' רש"ש). ג. ומדקאמר מעבירין משמע אפי' לכתחילה. רשב"ם. ד. כי הרבה כי"ב תמצא במעותיך. ריטב"א. והיינו נמי עני המהפך בחברה שממציא עצמו אצל בעל הבית לעובדו כדי שיתן לו לפעמים חברה כי זה יכול למצוא גם הוא במקום אחר. תוס' הרא"ש. ה. ומציאה. תוס' הרא"ש. א"נ במתנה. ל"ן. ו. ואינו נקרא רשע דחייו קודמין לכל אדם. ריטב"א. ולכתחילה יכול לעשות כן וליכא משום ועשית הישר והטוב. ר"ן. ז. ופרש"י התם כגון שארב דג אחד לצודו שהדייגים אחרים הבאים לפרוש מצודותיהם מרחיקין אותם כמלא ריצת הדג. תוס' הרא"ש. ח. רי"מ דמן הדג היינו. תוס' רשב"א. וע' מהרש"ל. ט. כהאמוראים הוא מירון בפני עצמו, ולא תוס' טוך, ועוד.

תוס' ר"י הזקן

גמ'. לא יהבוה ניהליה. לא היו רוצים לתתה לבנו. **איבעיא ליה לאודועי.** להבן קודם שיקדשנה להודיע עצמו ממנהג רמאות ואסור לעשות כן. **באגא דאלימי.** בקעה של בעלי זרועות היתה ולא היו מניחים לקנות קרקע אצלם אלא לאדם שהיה נחשב בעיניהם. **לאודועי.** שלא הניחו לו לקנותה בשבילו קודם שיקחנה. **מהפך עליה.** לקנותה. **קבליה.** סיפר תלונתו. **לרגא.** כשדורשים בהלכות הרגל והיו כולם באים לקבל פני הרב. **חברה.** עוגה. פרש"י מחזר לזכות בה מן ההפקר או שיתננה לו בעל הבית, ע"כ. ולא נהירא דהא תנן בפיאה פ"ד [מ"ג] נטל מקצת פיאה ודורקה על השאר אין לו בה כלום, נפל לו עליה או פירס טליתו עליה מעבירין אותה הימנו, ובירושלמי [שם] ובתוספתא [שם פ"ב ה"א] תני בשם ר' מאיר קונסין אותו מקבל טומאה עד שיעשו המנעלים, חישב עליו לעשותו שלנתן, דאינו חסר שום מלאכה, דהשתא מיד ראוי לשלנתן, מקבל טומאה מיד (מנחות סט.). **ואין עולים מידי טומאתן.** ממחשבת תורת קבלת טומאה אין עולין במחשבה, כגון שיבדו לשלנתן ולרגא וחישב עליו לגלוגות ומגלגלן, אין מחשבתו מבטלתן מתורת קבלת טומאה (סוכה יד.). מתורת טומאה שירדה לה, ואף על פי שעדיין לא נגמרה משמגלגן עליהן אין עולין מלקבל טומאה (שבת נח:). **אלא בשינוי מעשה.** עד שיתן לחומל (סוכה יד.). מלחם שחישב על העור לעשות סנטיר, ירד לידי טומאה ואם חזר וחישב עליו לגלוגות ומגלגלים לא בטל תמורת כלי ולא יטהר בכך עד שיתן בו לחומל דהוי שינוי מעשה (שבת נב:). אין עולים מידי טומאתן, אם נגמרו, אלא בשינוי מעשה, כגון שנבדו טהרו (מנחות סט.).

תורה אור השלם

1. עֹבֵר בְּיִתּוֹ בּוֹצֵעַ בְּצַע רָשׁוּעַ מַתְּנֹת יִחְיֶה׃
משלי טו כז

הגהות הב"ח

(מ) גמ' בגגא דאלימי הוה ליה כל כ"ל ומיכא ליה נמתקי׳:

מוסף רש"י

האומר לשלוחו. לא וקדש לי אשה במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת, דדוקא קאמר ליה מקום פלוני שיש לי שם אוהבים ואם לא אדם לומר דברים עלי בפניהם ימהו ביני (לעיל נ.). ואע"פ שנתאכלו המעות. של קדושין שאינם בעולם, מקודשת לאחר ל' יום (נדרים כט:). ר' יוחנן אמר חוזרת. בטלו הקדושין הואיל ובטלתן קודם שיהו חלין, אתי דיבור ומבטל דיבור. ממתילה היתה מקודשת על ידי הדיבור שנתלתה בקדושין, אתי דיבור של חזרה ומבטל דיבור (גיטין לב:). והגיע. (שם לב.). יורדין לידי טומאתן. לידי תורת טומאה (שבת נח:). **במחשבה.** מלחם שחושב עליו שיתנו כמות שהוא עכשיו ולא יוסיף תיקון אחר הוא גמר מלאכתן ומקבל טומאה (שם נב:). משחיב עליו שזה יהא גמר מלאכתן כגון שעיבדו לדרגא או לדולבק, כיון שעיבדו מקבל טומאה, ואלמלי עיבדו לגלוגות ומגלגלן אין מקבלים טומאה עד שיגמרו למלאכת הסגלגלין (סוכה יד.). כגון עור מתוקן שתמנו למנעלים עומד ואינו מקבל טומאה עד שיעשו המנעלים. אלא ודאי לא בחברה דהפקר איירי אלא דהחיא כי הוא גוונא הפקינן לה מיניה, אלא דומיא דהך עובדא שרוצה לקנותה או שישתכר עם בעל הבית כדי שיתפרנס, ובא אחר ועשה מה שהוא היה משתדל לעשות עם בעל הבית זה נקרא רשע, ומיהו אין מוציאין אותה מידו. רשע. שיורד לחיי חברו. קמייתא. ראשונה שלא קניתי מעולם ואם אמכרנה אינו סימן טוב. **ארעא דרבנן.** הפקר לתלמידים. מהו. דין אלו הקדושין. **ואע"פ שנתאכלו כל המעות.** תוך שלשים יום וכי בעי למיחל הני קדושין ליתנהו למעות בעולם, אפ"ה מקודשת. **לא למלוה.** דאינה מקודשת, ולא לפקדון שאם אין בפקדון שוה פרוטה בעין אינה מקודשת. **מלוה להוצאה ניתנה.** ולאו דידיה היא ולא יהב לה מידי. **וחזרה בה.** תוך שלשים יום שאמרה בפני שנים אי אפשי בקדושין. אבל אם מת הוא או היא תוך ל' יום פשיטא שלא נגמרו הקדושין ואינה זקוקה ליבם והוא מותר בקרובותיה. **אתי דיבור.** דהשתא ומבטל דיבור (דרצו הקדושין ואיכא) [דנתרצתה בקדושין ואף דאיכא] מעשה דנתינת מעות לאשה הכל תלוי בדבורה וכדבור הוא חשוב.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות